

jäestyneisyys ja valistuneisuus edistetään kernaasti työväestä tultaessa. Katsotaan, että kun kansaaja liittyy työväenjärjestöön, hän on tajunnut eräitä lainauksia, jotka sanelevat hä-

elujensa yhteyden muiden kansaajien etuihin. Hän on käännyt eräitä olennaisia seikkoja läisen ja palkansaajan yhteiskunnallisesta asemasta ja vetänyt seluksestaan käytännölliset johtatökset. Hän on valistunut.

unalle "valistunut" annetaan useassakin kielenkäytössä juuri pankaltainen merkitys kuulalla. Valistunut kansalainen tekee asemansa kansalaisena ja miil sen asettamien velvoitusten oikeuksien mukaisesti. Valistunut perheenmääntä on perillä dinhoidon parhaista menetelmistä ja käyttää niistä askareista. Jos jotain henkilöä sanottaisiin valistuneeksi ihmiseksi, se keti merkitsisi, että hänellä oli tietoa ihmisen keskeisistä onnistamista, että hän pyrkisi tämän määrän kartuttamiseen ja et- hän myös käytännön elämässä tttäisi toimia hankkimiensa tiet- ten ja omien oivallustensa mu- isesti.

Onko järjestäytynyt työläinen ssä mielessä valistunut?

Kertomakirjallisuuden henkises- aktiivinen työläispoika on eimmiten joukosta eristäytynyt. änen on vaikeaa saada kontak- ta toisiin nuoriin eikä hän yle- t myöskään kuulu järjestöihin, alikka hänen myölatuntonsa oli- kin työväestön puolella. Hän on

luonteensa pakosta "yksinäinen susi", joka hakee korvausta vai- keuksilleen ulkoisessa maailmas- sa voitoista omassa itsessään, opis- kelusta, kirjallisuudesta ja tai- teesta.

Tällaista romaania lukiessa ei aina tule muistaneeksi, että pää- henkilö — jossa on paljon kirjai- lijän nuoruudenminää — on poik- keus säännöstä. Mieleen syntyy sellainen kuva, että järjestöjä kaihtavat ihmiset ovat henkisesti aktiivisimpia, järjestäytyneet taas persoonattomasti lauman mukana juoksevia. Esimerkkejä tällaisesta ajatustavasta esiintyy tuon tuosta- kin esim. sanomalehdistössä.

Tiede on kuitenkin toista miel- tä. Tietysti sen, joka aikoo luoda uransa henkisen toiminnan alalla, on ratkaisevasti suuntauduttava hengen maailmaan, sillä esimer- kiksi kirjailijaksi aikovan työläis- pojan tie on pitkä. Sellainen taas, joka pyrkii ainoastaan rikastutta- maan minäänsä tieteen ja taiteen saavutuksilla, nähtävästi saa pal- jon tukea tällekin pyrkimyksel- leen järjestötoiminnan piiristä.

Toissa vuonna ilmestyi Suomen Sosialidemokraattisen Nuorisoliit- ton 50-vuotisjuhlajulkaisuna teos nimeltä TYÖLÄISNUORISO JA YHTEISKUNTA, jossa on julkais- tu myös verraan laaja työläis- nuorison harrastustoimintaa sel- vittävä, Yhteiskunnallisen Kor- keakoulun tutkimuslaitoksen suori- tttama tutkimus. Haastatellut ovat olleet 10–29-vuotiaita, joten tutkimuksesta ei voi tehdä aivan suorita, koko työväestön vapaa-

Uusi ihminen – uusi yhteiskunta

ajan käyttöä koskevia johtopää- töksiä. Eräitä varteenotettavia viitteitä se nyt käsiteltävänä ole- vaa aihetta ajatellen kuitenkin antaa.

Tutkimuksessa todetaan, että kuuluminen yhteen järjestöön johtaa helposti liittymiseen myös muihin järjestöihin tai epävirallisiin ystäväpiireihin. Jo lapsena järjestöihin kuuluneet ovat aikuis- nakin useammin järjestöjen jä- seninä kuin muut.

Harrastustoimintaa tutkittaessa on havaittu, että urheilun jälkeen suosituin vapaa-ajan viettotapa on lukeminen ja radionkuuntelu. Ky- läily on kolmannella sijalla ja eri- laiset hovit neljännellä.

Lukemisharrastusta tarkem- min eriteltäessä voi panna mer- kille, että keskiluokan koteihin hankitaan yleensä enemmän kir- joja kuin työläis- ja talonpoikais- koteihin. Lukemisharrastus sen si- jaan oli 10–14 ikäisillä työläis- ja talonpoikaisnuorilla vilkkaampaa kuin keskiluokkaan kuuluvilla. Vanhemmiten tilanne jyrkästi muuttuu. 25–29 ikäisistä työläis- nuorista on 41 %, keskiluokan nuorista 63 % ja talonpoikaisnuo- rista 29 % lukenut vähintään 10 kirjaa vuoden aikana. Lukuja edelleen eriteltäessä käy selville, että ammattitaitoinen työläinen lukee enemmän kuin ammattitai- doton.

Sanoma- ja aikakauslehtien luke- mista harrastavat kaikki ryhmät suunnilleen yhtä vilkkaasti. Aika- kauslehdistä suosituimpia ovat eri- laiset, ei varsin korkeatasoiset lu- kemistot, seuraavalla sijalla ku- valehdet. Ammattilehdet kiinnos- tavat vain varsin harvoja.

Radionkuuntelu on niin ikään jokseenkin yhtä vilkasta kaikissa yhteiskuntaluokissa. Työläisnuori- so on kiinnostuneempaa uutisista kuin muut ryhmät, keskiluokan nuoret taas esitelmistä, kielten opetuksesta jne. Kuunnelmat, ke- vyet ajanviettoohjelmat, tietokil- pailut ja urheiluselostukset ovat hyvin suosittuja kaikkien ryhmien keskuudessa.

Aiheemme kannalta kiinnosta- vimmat tiedot saamme verrattaes- sa aktiivisimpien järjestöihmisten ja muiden sivistysharrastuksia. Näistä luvuista käy eittämättä sel- ville, että juuri aktiivisimmat jär- jestöjen jäsenet ovat myös innok- kaimmin mukana sivistys- ja kulttuuririennossa. Aktiivisimmat omistavat eniten kirjoja ja luke- vat eniten, radiota he kuuntele- vat ahkerimmin, samoin seuraa- vat lehtiä tarkimmin. Sivistyshar- rastustenkin kohdalla tutkimuk- sen suorittajat tulivat aktiivisim- pia järjestöjen jäseniä koskevaan päätelmään: mitä enemmän he osallistuvat, sitä enemmän he osallistuvat. Toisin sanoen näytti siltä, että mitä toimeliaampi jär-

jestöihminen, sitä innokkaampi myös kulttuuritoimintaan. Yhteis- kunnallisen Korkeakoulun tutki- muslaitoksen aikaisempi tutkimus järjestäytyneen työväen sivistys- harrastuksista päättyi aivan sa- mankaltaisiin toteamuksiin.

Niinpä voimme sanoa: ylei- sesti ottaen järjestäytynyt työ- läinen on kulttuuriharrastuksil- taan järjestäytymätöntä aktiivi- sempi. Vilkkaan ulospäin suun- tautuvan toimintansa lisäksi hän myös pyrkii rikastuttamaan omaa minäänsä niin taiteen kuin tieteenkin antimilla. Se on vankka todistus järjestötoimin- nan hyväksi.

Tällaiset seikat eivät kuitenkaan ole yksipuolisessa vaikutussuh- teessa toisiinsa. Kun järjestäyty- nyt saa enemmän tietoa järjestön- sä kautta tai sen herättämän hen- kisen aktiviteetin avulla, hänen saamansa hyöty koituu myös jär- jestön eduksi entistä paremman jäsenen muodossa. Tämä seikka on ollut eräänä työväen sivistys- toiminnan ponttimena. Kun opinto- kerhoissa, työväenteattereissa, muissa harrastuspiireissä tai koto- na kirjan ääressä paneudutaan va- kavasti asioihin, on kaukaisimpa- na päämääränä toisaalta valvoutu- nut ja henkisesti aktiivisena tais- telukelpoinen työväenluokka ja toisaalta rikas, valpas yksilö, jo- ka pystyy lisääntyvän ansiotason

avulla elämään parempaa elämää eikä käytä tulojaan epäolennai- seen.

Nykyhetken työväenliike elää monimuotoisten kriisien aika- kautta ja — kuten on useasti to- dettu — nämä kriisit johtuvat ni- menomaan epäoleellisista seikois- ta — henkilökiistoista ja arvoval- takysymyksistä. Yksityisen ihmisen kohdalla epäoleelliseen taker- tuminen ja kokonaisuuden unoht- taminen merkitsee kypsymättö- myyttä. Järjestön kohdalla lienee asianlaista samoin.

Tätä asiaa on monesti toistettu eikä turhaan: sotien jälkeisenä kiivaiden taistelujen aikakautena jäi syvempi kasvatustyö ja opis- keltu toisarvoiseen asemaan. Ly- hyen tähtäimen tavoitteet oli pak- ko asettaa etusijalle, järjestötyön perusinvestointeja ei ollut aikaa suorittaa. Yhä useammat ovat tai- puvaisia näkemään tässä seikassa syyn työväenliikkeen nykyisiin pulmiin, vaikka järjestöväki on- kin henkisesti aktiivisempaa ja valistuneempaa kuin järjestäyty- mätön, se ei kuitenkaan ole kyl- liksi valistunutta torjumaan jär- jestöjään uhkaavia vaaroja. Useat työväenliikkeen nykyjohtajista ovat kasvaneet asemiinsa sodan- jälkeisenä aikakautena. Emme tie- tenkään voi sanoa, että he olisivat kaikki kasvatustyölle penseitä, it- sekin henkisesti "keskenkasvui-

ka oli ollut Lorraine Crappin nimissä, useilla sekunneilla.

Jon osoitti olevansa myös erinomainen sprintteri sivuamalla 110 yardin matkalla Australian nuorten ennätystä 58,5.

taa maanottajien maahan. Tätä tarvittaisiin kuitenkin huomattavasti enemmän ja nopeammin, ennenkuin tilanne vähävaraisen kauppalan kohdalla käy kestäväksi.

sia", mutta epäilemättä aikakauden lyhytjännitteinen, "suoraan toimintaan" pyrkivä henki on jättänyt leimansa liian moniin päätävässä asemassa oleviin. Seuraukset näkyvät muun muassa siinä, että kun nyt olemme saaneet rakennetuksi komeita, korkeatasoisia työväen oppilaitoksia, meidän on vaikeata saada niihin kylkiliksi opiskelijolta.

Ruotsin ja Norjan työväenjärjestöjen keskuudessa erilaiset sivistystyön muodot esittävät suurempaa osaa kuin meillä. Käytösäni ei ole tilastoja, mutta esimerkiksi kirjallisuutta levittävät Ruotsin järjestäytyneen työväestön keskuuteen kymmentuhantiset asiamiesjoukot. Tällaisen tukimiesjärjestön turvin voidaan kustantaa työväen erikoiskysymyksiä käsittelevää kirjallisuutta, mikä meillä tulee kysymykseen vain poikkeuksellisesti ja suurin taloudellisin uhrauksin. Korkeasta valistustasosta näiden maiden työväenliikkeiden keskuudessa kertoo nähdäkseni sekin seikka, että kiistat käydään yleensä aatteellisista kysymyksistä eivätkä ne liiallisessa määrin järkytä työväenjärjestöjen toimintaa.

Järjestöjen kannalta jäsenistön vallastuneisuus merkitsee varakaampaa, tehokkaampaa ja varmemmin edistävää toimintaa. Kansamme elää aikakautta, jona sen on ryhdyttävä entistäkin määrätietoisempiin sijoituksiin tulevaisuuden hyväksi. Työväenjärjestömme elävät aikakautta, jona harkitsevien joh-

tajlen olisi kiinnitettävä entistäkin suurempaa huomiota "sijoituksiin" kasvatustyön alalla - tulevaisuuden hyväksi.

Yksilön kannalta liittyminen järjestöön merkitsee ponninta yhä laajemmille alueille ja yhä syvemmälle kurottautuvaan henkiseen aktiivisuuteen, valistuneisuutta, tietoa ja toiminnan halua. Se puolestaan on tärkeää siksi, että henkisellä tasolla mitataan jokainen taloudellinenkin saavutus. Jos palkankorotus käytetään esimerkiksi suuremman alkoholimäärän säännölliseen ostoon, sillä on kielteinen merkitys. Jos se käytetään turhanpäiväisiin viikkolehhtiin ja mitättömiin huveihin, sen merkitys on kyseenalainen. Jos se käytetään kiihkeään ylellisyydentavoitteluun, se johtaa loputtomaan köyhyydentunteeseen, näennäisarvojen perässä juoksemiseen, jonka aivan turhaan katsomme vain Amerikalle ominaiseksi. Jos se sen sijaan käytetään harkiten taloudellisen hyvinvoinnin lisäämiseen ja henkisen minän rikastuttamiseen, sillä on pysyvää arvoa itsemme ja ympäristömme kannalta.

Sietää toistaa ruotsalaisen Gunnar Hirdmanin kerran asettama kysymys, joka varmaankin on askarruttanut useaakin nykypäivän suomalaisen työväenliikkeen jäsentä: "Eikö meidän ole ensin saatava uusia ja parempia ihmisiä ennen kuin saamme uudet ja paremmat olosuhteet, uuden yhteiskunnan?"

Kalevi Sorsa